

AMAN DİKKAT! SANAL PRESTİJ VERGİSİ İLE DÜNYA VERGİ LİTERATÜRÜNE GİRMEK ÜZEREYİZ.

I- GİRİŞ:

Vergi, insanların toplu olarak yaşamaya başladıkları ilk çağlardan beri kişilerden alınan, onlara yükümlülük getiren bir uygulamadır. İlk çağlarda daha çok bağış, yardım gibi özellik taşıyan vergi, sonraları şekil değiştirmiş, zorunluluk içeren bir yapıya kavuşmuştur. İnsanların toplu halde yaşamaya başlamaları ve şehirleşmenin oluşmasıyla birlikte ihtiyaçlar da farklılaşmış ve vergi en önemli kamusal araçlardan birisi haline almıştır. İlk dönemlerde özellikle savaşların finansmanı için toplanan vergi, sonraları kamusal ihtiyaçların giderilmesi için kullanılan ve süreklilik taşıyan zorunlu bir unsur haline gelmiştir. Günümüzde vergi sadece kamu harcamalarının karşılığı olarak alınmamakta, aynı zamanda ekonominin yönetiminde etkin bir maliye politikası aracı olarak da kullanılmaktadır.

Verginin tarih içinde geçirdiği evrim, geçmişteki bazı uygulamaların günümüzde tuhaf karşılanmasına, sohbetlerde espri konusu olmasına yol açmaktadır. Oysa, günümüzde tuhaf görünen bu vergilerin çoğu dönemde üzerinde düşünülerek, çalışılarak ihtiyaçtan dolayı yürürlüğe konulmuş ve halk tarafından pek de yadırganmamıştı.

Günümüzde asıl tartışılması gereken konu ise geçmişteki tuhaf vergilerin benzerlerinin, günümüz koşullarında uygulanmaya çalışılması ve hala sohbetlerin espri konusu olmasıdır. Dünyada nadiren rastlanan tuhaf vergiler, son zamanlarda ülkemizde sıklıkla ortaya çıkmaya başlamıştır.

Daha önce Vergi Platformu'nda "Vergide Çaresizlik" başlıklı yazımızda da dile getirdiğimiz üzere, bugüne kadar kurgulanan

düzen içerisinde vergilendirmede yapılabilecek alanın kapasitesi oldukça daralmıştır. İhtiyaç duyulan nakit girişi için mevcut düzende yapılabilecekler son derece sınırlı olduğundan, genellikle dolaylı vergilere ve işlem üzerinden alınan vergilere dayalı "tuhaf" düzenlemelere sıklıkla başvurulmaktadır.

Son olarak, 12 maddeden oluşan Savunma Sanayii ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi 11 Ekim 2024 tarihinde TBMM Başkanlığı'na sunulmuştur. Tasarıda;

-Gayrimenkul alım satımında alıcı ve satıcıdan ayrı ayrı olmak üzere 750 lira, tapuda yapılan diğer işlemlerden 375 lira,

-Noterlerde yapılan sıfır araç tescillerinde 3 bin lira, ikinci araç alım satımında 1500 lira, diğer işlemlerde ise 75 lira,

-Limiti 100 bin lira ve üzerinde olan kredi kartlarından yıllık 750 lira Savunma Sanayii Destekleme Fonuna katılma payı alınması;

-Halen vergilendirilmeyen motor silindir hacmi 100 santimetreküpün altında olan motosikletlerle, motor gücü 6 kilovat ve altında olan motosikletlerin motorlu taşıtlar vergisinin kapsamına alınması;

-Dronların ve değeri 5 bin lira üzerinde olan kol saatlerinin özel tüketim vergisi kapsamına alınması; öngörülmektedir.

Söz konusu düzenlemelerin tamamı farklı gerekçelerle eleştirilebilir. Ancak, bunların arasında kredi kartı limitine göre alınacak 750 TL katılma payının ayrı bir yeri vardır.

Katılma payları, bazı yönleriyle farklı görünse de, genel nitelikleri itibarıyla vergi ile aynı özelliklere sahiptir. Anayasamızın 73. maddesinde "*vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya*

kaldırılır” denilerek katılma payları da vergi ile aynı kategoride değerlendirilmiştir. Uygulamada katılma payları bugüne kadar daha çok mahalli idarelerce başvuru olan bir yöntemdir. Katılma payının yapılan bir tanımı şu şekildedir: “Harcamalara iştirakler ya da katılma payları, yol ve kanalizasyon gibi altyapı tesislerinin gerçekleştirilmesi sırasında bu tesislerden yararlanacak olanlardan, örneğin bu tesislerin yapıldığı caddeler üzerinde taşınmaz mallara sahip olanlardan, alınan masraf karşılığını ifade etmektedir”.[\[1\]](#) Somut yararlanma esas alınarak, genellikle sınırlı sayıda kişiye tahakkuk ettirilen katılım payları bu yönüyle vergiden ayrılmaktadır. Bundan dolayı kredi kartı limiti esas alınarak, genel halk kitlesinden talep edilen tutar, katılma payından ziyade vergi özellikleri göstermektedir. Vergi kavramına baktığımızda da “verginin alındığı” kriterin kredi kartı limiti olması başlı başına sorun yaratmaktadır. Zira, ortada kamu yararı ile alakası olmayan, ticari şirket olan bankalarla müşterileri arasında kurulmuş, içeriğini tarafların belirlediği tamamen “sanal” bir yapı vardır.

Kredi kartı limitinin tanımı, “Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmelik”in 22. maddesinde yapılmıştır. Buna göre, “...Kart çıkaran kuruluşlar, kredi kartı almak isteyen kişilerin yasaklık veya engel durumu, ekonomik ve sosyal durumu, aylık veya yıllık ortalama geliri, diğer kart çıkaran kuruluşlarca bu kişilere tahsis edilen kredi kartı limiti, bir model veya skorlama sistemi sonuçları, müşterini tanı ilkeleri ile 27’nci madde uyarınca kurulacak bilgi alışverişi şirketlerinden temin edilecek bilgileri dikkate alarak yapacakları değerlendirmeye istinaden kullanım limiti tespit etmek zorundadır...Kart çıkaran kuruluşlar, kart hamilleri talep etmedikçe kredi kartı kart limitlerini artıramazlar. Kart çıkaran kuruluşlarca Kanunun 9’uncu maddesi hükümleri çerçevesinde değerlendirme yapılması şartıyla, kart hamillerinden Kanunun 8’inci maddesi hükümleri çerçevesinde belirlenen yer ve kanallardan alınacak genel nitelikteki talimat üzerine periyodik limit artırımını yapılabilir...”

Yapılan düzenlemelerde de görüleceği üzere, kredi kartı limiti tamamen tarafların inisiyatifi altında, sübjektif kriterlerle belirlenen bir tutardır. Ortada bankalarla müşterileri arasında süresi ve limiti belirlenmiş bir borç-alacak ilişkisi vardır. Söz konusu tutar, görüşmelerle saniyeler içinde yukarıya ya da aşağıya gidebilmektedir. Bu tutarı, bir "prestij" olarak değerlendirip, vergilemeye (ya da katılma payına) esas almak yanlıştır ve hukuki olarak mümkün değildir. Ortada olsa olsa gerçekte alakası olmayan, görünürde, yani "sanal bir prestij" vardır. Bu sanal prestiji vergiye esas almak tuhaftır.

Verginin (katkı ya da katılım payları dahil) alındığı kaynaklar bellidir ve tüm dünyada aynı kriterler uygulanmaktadır. Bu kaynaklar:

- 1) Gelir,
- 2) Harcama,
- 3) Servet ve
- 4) İşlemlerdir.

Limiti 100 bin TL'yi aşan kredi kartları için 750 TL Savunma Sanayii Destekleme Fonuna katılım payı alınması, eğer Yasa Meclis'ten geçerse, dünyada bir ilk olacaktır. Zira, ortada bir gelir yoktur! Ortada bir harcama yoktur! Ortada bir servet yoktur! Ortada bir işlem de yoktur!

Söz konusu katılım payı için kaynak itibariyle sınıflandırma yapabileceğimiz bir yer yoktur. Dolayısıyla bu ödemenin gerçekte alakasız bir "Sanal Prestij Vergisi" olarak değerlendirilmesi yanlış olmayacaktır.

Kaldı ki, yasa tasarısının basında yer almasıyla birlikte, müşterilerinden bankalara yoğun bir şekilde kredi kartı limitlerinin düşürülmesi talebi gelmiştir. Dünyadaki benzerlerinde de sıklıkla görüldüğü üzere halk tarafından benimsenmeyen "katılma payı"na ya da geniş anlamıyla "vergi"ye tepki oluşmuş, gecikilmeksizin vergiden kaçınma girişimleri

başlamıştır. Kredi kartı limiti esas alınarak talep edilen 750 TL tutarındaki katılım payının merkezi yönetim bütçesi dışında tutulması, toplanacak gelirlerin Sayıştay denetimine tabi olmamasına yol açmaktadır. Bu husus da sınıflandırması belli olmayan, tuhaf “katılım payı”nı halkın benimsememesinin en önemli nedenlerindedir.

İktidarın acil nakit ihtiyaçları için vergilendirme aracını kullanması, geçmişte ve günümüzde dünyadaki tüm ülkelerde rastlanılan bir olaydır. Dokunulması gerekirken dokunulamayan alanlar nedeniyle ülkemizde vergilendirme kapasitesinin daraltılması bir vakıadır. Kapasitede bilinçli biçimde yaratılan bu sıkışma nedeniyle vergilendirilemeyecek özellikteki başka alanları zorlamanın doğru olmadığı kanaatindeyiz. Bilimsellikten uzaklaşmadan, sağduyu içinde kalmak ülkenin de vatandaşların da menfaati gereğidir.

Geçmişte ve günümüzde dünyada uygulanan ve halen sohbetlerin esprili konuları arasında yer alan bazı vergilere aşağıda yer verilmiştir. Söz konusu vergilerin büyük kısmının gerekçelerinin dönemi içinde oldukça mantıklı olması, günümüzde alay konusu olmaları gerçeğini değiştirmemektedir. Bu konuda yurt dışında ve yurt içinde çok sayıda kitap ve makaleye rastlamak mümkündür. Karşı karşıya kaldığımız sorun, geçmişte belli bir mantığı, gerekçesi ve sistematiği olan, ancak günümüzde tuhaf karşılanan Orta Çağ ve Yeni Çağ vergileriyle yarışacak şekilde; mantığı, gerekçesi ve sistematiği olmayan benzeri tuhaf vergilerin günümüz koşullarında gündeme getirilmiş olmasıdır. Kredi kartı limiti esas alınarak talep edilen “sanal prestij vergisi”nin yasalaşması halinde, internet üzerinde arama motorlarından “tuhaf vergiler” kavramıyla (ya da yabancı dillerdeki karşılığıyla) yapılacak aramalarda, listelere eklenmiş olarak görünmesi kimseyi şaşırtmamalıdır. Bu nedenle, vergi literatürüne girecek abartılı ve bilimsel olmayan yasal düzenlemelerden kaçınmakta büyük fayda vardır.

II- TARİHTE TUHAF VERGİLER:

A- İdrar Vergisi:

İlk olarak MS 54-68 yılları arasında hüküm süren ve günümüzde “insanlığın düşmanı” olarak tanımlanan İmparator Nero tarafından getirilmiştir. Vergi, bugün gülünç görünse de günlük yaşamda idrarın oynadığı önemli rol göz önüne alındığında, Roma döneminde gayet normal görünüyordu. İdrar, Roma’da dönemin kimya endüstrisinde kullanılan önemli bir girdiydi. Nero’nun ardından kısa bir süreliğine kaldırılan vergi, MS 69-79 yıllarında İmparator Vespasian tarafından yeniden yürürlüğe kondu ve tamamlanması sekiz yıl süren bir proje olan Collesium’un inşasının finansmanına yardımcı oldu.[2]

Amonyak, antik Roma’da değerli bir üründü. Giysilerden kiri ve yağı temizlemekte, deri üretiminde kullanılmakta, tarımda gübre olarak faydalanılmaktaydı. Tüm bu işlevleri gören amonyak, insan idrarından elde edilmekteydi. Hammaddenin kaynağı ise Roma’nın halka açık tuvaletleriydi. Diğer değerli ürünler gibi, hükümet onu nasıl vergilendireceğini bulmuştu. Vespasian’ın oğlu Titus da dahil olmak üzere bazı zengin Romalılar idrar vergisine karşı çıktı. Tarihçi Suetonius’a (MS 120) göre, Titus babasına vergiyi iğrenç bulduğunu söyledi ve Vespasian da buna karşılık “Pecunia non olet”, yani “Para iğrenç kokmaz!” diye cevap verdi.[3]

B- Sakal Vergisi:

1698’de Rus reformcu Büyük Petro (bizde bilinen adıyla Deli Petro), Rusya’yı Batı Avrupa’daki “modern” uluslara benzetmeye çalıştı. Bunun için de gizlice gittiği uzun Avrupa seyahatinde olgunlaştırdığı çok sayıda reformu yürürlüğe koydu. Ekonomiden kültüre kadar hemen her alandaki reformlardan birisi de kılık kıyafet reformuydu. Petro, temiz ve düzgün tıraşı modernleşmeyle eş tutuyordu. Petro önce sakal bırakmayı tamamen yasakladı. Özellikle Ortodoks Kilisesi’nin sert tepkisi üzerine, bu yasağı kaldırdı, ancak sakal bırakmayı tercih eden vatandaşlarına da sakal vergisi koydu.

Vergi, sakal bırakan soylular ve tüccarlar için yılda 100 rubleydi. Sıradan insanlar için ise sembolik sayılabilecek kadar düşük bir sakal vergisi uygulandı.

Büyük Petro'nun sakal vergisi uzun sürmedi; Büyük Katerina, 1772'de bunu tamamen yürürlükten kaldırdı.[\[4\]](#)

1535'de İngiltere Kralı VIII. Henry'nin ve sonrasında kızı I. Elisabeth'in "sakal vergisi" uyguladığı iddia edilse de bu konuda somut bir delil bulunmamaktadır.[\[5\]](#)

1907 yılında ABD'nin New Jersey Eyaleti'nde tuhaf bir "sakal vergisi" önerisi hazırlandı.

Verginin gerekçesi sakal bırakılarak yüzün gizlenmesi ve suç işlemeye müsait bir görünüşün oluşmasıydı. Tasarıya göre, temel vergi yükümlülüğü yılda 1 dolar olacaktı. Yüz kıllarının özelliklerine bağlı olarak, aşağıdaki ilave vergiler alınacaktı:

-6 inçten (15,4 cm) uzun bıyıkları olanlar yılda inç (2,54 cm) başına 2 dolar,

-Yüz kılı olan kel erkekler yılda 5 dolar,

-Keçi sakalı olan erkekler yılda 10 dolar,

-Kızıl sakallı erkekler, yıllık yükümlülüğe ek olarak %20 daha fazla vergi ödeyeceklerdir.[\[6\]](#)

Tasarının yasalaşması reddedilince, "sakal vergisi" uygulamaya girmedi, ama vergi literatüründeki yerini almış oldu.

C- Pencere Vergisi:

Tarihte en bilinen vergilerdendir. Pencere vergisi, bir evin kaç penceresi olduğuna dayanan bir servet vergisiydi. 1696'da İngiltere ve Galler'de yürürlüğe kondu. O dönemde ikamet edilen evdeki pencere sayısı zenginliğin bir göstergesiydi. Vergileme iki aşamadan oluşuyordu: Ev başına iki şilinlik

maktu bir vergi ve 10'dan fazla penceresi olan evler için ek ve artan oranlı bir vergi. Vergi getirilirken, pencere sayısı az olan yoksul kitlenin düşük bir emlak vergisi dışında vergi ödemeyeceği öngörülmüştü. Ancak, bu öngörü özellikle şehirlerdeki yoksullar için tam olarak gerçekleşmedi. Zira, şehirlerdeki yoksul kitlenin müstakil evlerde oturması neredeyse imkansızdı. Söz konusu kitle, genellikle büyük evlerde odaları paylaşarak yaşıyordu. Bu kiracılar, binaların kendilerinin vergilemede esas alınması nedeniyle ve ev sahiplerinin vergiyi kendilerine yansıtmasıyla, gelirlerine göre ciddi bir vergi yüküyle karşı karşıya kaldılar.

Verginin konulmasından sonra, ciddi bir mükellef kitlesi pencerelerinin bir kısmını tuğla ile örmeye veya tahta ile kapatmaya başladılar. Yeni yapılan evlerde de pencere sayısına özenle dikkat edildi. Bu durum, literatüre geçmiş, tarihteki önemli "vergiden kaçınma" olaylarından biridir.

Pencere vergisinin uygulanmasındaki yorum çok katıydı. Mevzuatta pencere tanımı yoktu ve pencere, herhangi bir duvardaki en küçük açıklığı içerecek şekilde yorumlanıyordu. Bazı durumlarda kilerdeki delikli ızgaralar bile büyük bir pencereymiş gibi vergilendirmeye konu oluyordu. Büyük kısmı işçi olan kiracılar, pencerelerin kapatılmasıyla yaşam alanlarındaki yetersiz havalandırma sorunları ile karşı karşıya kalmış; bunun yanında, uygulanan pencere vergisinin genellikle kira bedeline ilave edilerek kendilerine yansıtılmasıyla, gelirlerinde de ciddi bir kayıpla karşılaşmışlardı. Yaşanan sorunlara rağmen, 1766'da verginin yedi veya daha fazla pencereye sahip evleri de kapsayacak şekilde genişletilmesiyle, anılan dönemde İngiltere ve Galler'de yedi ve daha fazla pencereye sahip ev sayısı neredeyse üçte iki oranında azalmıştır.

Pencere vergisinin sağlık üzerindeki olumsuz etkileri sözlü ve yazılı olarak sürekli gündeme getirildi. Pencerelerin kapatılmasıyla, yeterli ışık ve havalandırması olmayan konutlarda yaşayanlar tifüs, çiçek hastalığı ve kolera

salgınlarına daha fazla maruz kalıyordu.

Pencere vergisi 19. yüzyılın ortalarına kadar varlığını sürdürdü. Verginin kaldırılmasına yönelik bir önerge Nisan 1850'de üç oy farkla reddedildi. Vergiye karşı ulusal bir kampanya 1850 ve 1851 boyunca artarak devam etti ve Pencere Vergisi nihayet 1851'de tamamen kaldırıldı.[\[7\]](#)

D- Şapka Vergisi:

İlk olarak 1784'te Kral III. George döneminde Birleşik Krallık'ta uygulanmıştır. Şapka Vergisi, ülkenin Amerikan Bağımsızlık Savaşı'nın mali şokundan kurtulmaya çalıştığı bir dönemde getirilen bir vergiydi. Verginin mantığı varlıklı insanların pahalı ve çok sayıda şapkaya sahip olduğu öngörüsüne dayanıyordu. Dört şilinden düşük maliyetli şapkalar için üç peni; dört ila yedi şilin arasında maliyeti olan şapkalar için altı peni; yedi ila oniki şilin arasında maliyeti olan şapkalar için bir şilin; on iki şilinden fazla maliyeti olan şapkalar için iki şilinlik bir vergi ödeniyordu.

Birleşik Krallık'ta şapka satıcısı olmak için, "şapka satma lisansı" alınması gerekiyordu. Lisans Londra'da iki şilin, Londra dışında ise beş şilindi. Ayrıca, satıcıların işyerlerinin kapısının üstünde "perakende şapka satıcısı" ibaresi olması gerekiyordu. Şapkaların "yasal" olması için astarına veya tepesinin içine özel pullar yapıştırılması gerekiyordu. Verginin maliyeti şapkanın maliyetine bağlıydı.

Damgasız şapkaların hem satıcısı hem de alıcısı için cezalar vardı ve damgaların çıkarılması ve yeniden kullanılması suçtu. Özellikle şapka damgalarının sahteciliğinin cezası çok ağırdı.

Şapka vergisi 1811 yılında kaldırılmıştır.[\[8\]](#)

E- Korkaklık Vergisi:

Korkaklık vergisi, Kral uğruna savaşmak istemeyen kişilere uygulanan özel bir vergidir. Söz konusu kişiler tabii ki

soylulardı. Bu vergi İngiltere’de 1100-1135 yılları arasında hüküm süren I. Henry döneminde uygulanmaya başlanmıştır. Vergi oranı başlangıçta nispeten düşüktü, ancak Kral John bunu %300 oranında artırdı ve savaşların olmadığı yıllarda tüm şövalyelerden almaya başladı. Korkaklık vergisi, yaklaşık 300 yıl yürürlükte kaldıktan sonra diğer bağış toplama yöntemlerinin uygulanmaya başlanmasıyla kaldırılmıştır.[\[9\]](#)

Orijinal adı “scutage” olan vergi, Almanya ve Fransa’da da uygulama alanı bulmuştur. Kral John tarafından sıklıkla ağır korkaklık vergisi (scutage) alınması sonucunda, Magna Carta (1215) ile 25 barondan oluşan Büyük Konsey’in onayı olmadan bu verginin toplanması yasaklandı.[\[10\]](#)

F- Duvar Kağıdı Vergisi:

1712’de Büyük Britanya’da Kraliçe Anne döneminde desenli, boyalı veya baskılı duvar kağıdı satın alan herkes vergilendirilmeye başlandı. Bu vergi, duvar kağıdının goblen veya panellere göre daha uygun maliyetli olması nedeniyle popüler hale gelmesi üzerine, hükümetin gelir elde etmek için yeni bir fırsat görmesiyle uygulamaya girdi. Ancak, halk buna tepki verdi. İnsanların vergiden kaçınmak için düz kağıt kullanmak ve kağıdı yapıştırdıktan sonra boyamak gibi yaratıcı yollar bulmasına yol açtı. Boyalı, baskılı veya desenli duvar kağıdı metrekare başına bir peni olarak vergilendiriliyordu ve 1809’da bu, metrekare başına bir şiline yükseldi. Duvar kağıdı vergisi, 1836’da kaldırıldı.[\[11\]](#)

G- Tuğla Vergisi:

Birleşik Krallık’ta, Amerikan Bağımsızlık Savaşı esnasında konulan bir vergidir. 1780’de bin tuğla başına 4 şilin olarak konulan vergi, Amerikan Kolonileri’ndeki savaşı finanse etti. İnşaat ustaları vergiyi hafifletmek için daha büyük tuğlalar ürettiler, bu da Parlamento’nun tuğla boyutlarını kısıtlamasına ve vergiyi 5 şilin ve 10 peniye çıkarmasına neden oldu. Yeni binalar, vergiden kaçınmak için tuğla yerine

kereste ve hava koşullarına dayanıklı kaplamalardan yapıldı, bu da nihayetinde 1850'de tuğla vergisinin kaldırılmasına yol açmıştır. Verginin kaldırılması İngiliz inşaat ekonomisine ivme kazandırmıştır. Verginin kapsamına inşaatlarda kullanılan tuğlanın yanı sıra, kaldırım taşları ile pişirilerek üretilen ve inşaatlarda kullanılan tüm kil içerikli ürünler de girmektedir.[\[12\]](#)

H- Şömine Vergisi:

Birleşik Krallık'ta 1662 yılında konulan bir vergidir. Her şömine veya soba için iki şilin vergi alınıyordu. Parlamento'nun Kral II. Charles'ın Kraliyet Hanedanı'nı desteklemek için İngiliz halkından aldığı vergi yıllık 1.200.000 poundu buluyordu. Bu vergi düzenlemesi, tutardan ziyade vergi memurlarının herhangi bir zamanda kontrol için evinize izinsiz olarak girmesine imkan verdiğinden, halk tarafından hoş karşılanmamıştı. Vergi memurları evlere giremedikleri zaman dışarıdan bacaları sayarak şömine sayısını takdir ediyorlardı, bu da sıklıkla hatalı sonuçlara yol açıyordu. Şömine vergisi kısa bir süre sonra 1689'da kaldırılmıştır.[\[13\]](#)

Şömine vergisi 7. yüzyılda Doğu Roma İmparatorluğu'nda ve 1340 yılında Fransa'da da uygulanmıştır.

I- Saç Pudrası Vergisi:

Saç Pudrası Yasası 1795'te Birleşik Krallık'ta çıkarıldı. Fransız Devrimi'nin etkisiyle nakit ihtiyacı arttığı için acilen ek vergiler gündeme gelmişti. Bunlardan birisi de Saç Pudrası Vergisi'dir. Yasa, saç pudrası kullanmak isteyen herkesin 5 Mayıs 1795'ten itibaren ilgili kamu birimine giderek adını yazdırması ve 1 gine (bugünün parasıyla yaklaşık 100 pound) tutarındaki yıllık sertifika için ödeme yapması gerektiğini hükme bağlamıştı. Her vergide olduğu gibi burada da bazı muafiyetler getirildi: Kraliyet Ailesi ve hizmetkarları; yıllık geliri 100 poundun altında olan din

adamları; silahlı kuvvetler ve gönüllü milis kuvvetleri mensupları bu vergiyi ödememekteydi. Evlenmemiş ikiden fazla kız çocuğu olanlar, belirledikleri kişilerin kullanımını dahilinde iki sertifika alabilmekteydi. Bir hanenin reisi, hizmetkarlarından biri için bir sertifika satın alabilmekteydi ve bu sertifika aynı yıl içinde onların halefleri için de geçerli olmaktaydı.

Saç pudrası, koku ve renklerin eklendiği ince öğütülmüş nişastadan yapılırdı. Kadınlar için mavi ve erkekler için saf beyaz dahil olmak üzere popülerleşen farklı renklerde üretim yapılyordu. Saç pudrası, anılan dönemde hem doğal saçlarda hem de peruklarda kullanılmıştır.

Saç pudrası vergisi, pudranın popülerliğini kaybettiği ve Hazineye sadece 1000 pound kazandırdığı 1869 yılına kadar yürürlükte kalmıştır.[\[14\]](#)

J- Saat Vergisi:

1797'de Birleşik Krallık'ta uygulamaya konulan bir vergidir. Fransa ile sürdürülen savaşı finanse etmek üzere birçok ürüne vergi getirilirken, en ilginç ve tepki gören vergilerden birisi duvar saati ve kol saati sahiplerine getirildi.

Dönemin hükümeti, duvar saati veya kol saatlerini ancak varlıklı kişilerin alabileceğini, bu ürünlerin lüks ürün olduğunu savunarak bu vergiyi getirmişti. Altın saatler 10 şilin, diğer metallerden yapılmış saatler 2 şilin 6 peni ve duvar saatleri 5 şilin olarak vergilendirildi. Ev sahiplerinin, ellerindeki saat ve kol saatlerinin listelerini yetkililere sunmaları gerekiyordu. Bildirim yapmayanlara büyük cezalar getirilmişti.

Ancak, umulmadık biçimde saat vergisi tamamen uygulanamaz hale geldi. Hükümet, duvar saati ve kol saati sahipliğini bir zenginlik işareti olarak düşünmekte yanılmıştı. Toplumda onsekizinci yüzyılın sonlarında saat sahipliği orta sınıfa kadar nüfuz etmişti. Duvar saatleri ise yoksulların evlerinde

bile bulunabiliyordu.

Uygulamada duvar saati ve kol saati sahiplerinin büyük kısmı saatlerini sakladı; altın saat sahipleri saatlerinin kasalarını gümüş veya basit metalle değiştirdi ve insanlar yeni saat ve kol saati satın almayı bıraktı. Bu tepki saat yapım endüstrisini krize sürükledi. Yapılan itirazlar ve verginin bariz etkisizliği, Hükümeti geri adım atmaya zorladı. Vergi, bir yıldan az bir süre yürürlükte kaldıktan ve sadece 2.600 pound topladıktan sonra Mart 1798'de yürürlükten kaldırıldı. Saat vergisinden beklenti yıllık olarak 200.000 ila 700.000 pound arasında muazzam bir tutardı.[\[15\]](#)

K- Çinli Göçmen Vergisi:

1885'de Çin Göç Yasası ile Kanada'ya girmek isteyen her Çinliye kişi başına 50 Dolarlık bir vergi konuldu. Söz konusu vergi, Çinli işçileri Kanada'ya getiren Kanada Pasifik Demiryolu'nun (1881-85) inşa edilmesi ve tamamlanmasının ardından geldi. Bu işçilere işgücü olarak ihtiyaç duyuluyordu, ancak vatandaş olmaları istenmiyordu. Göçmen vergisi, Çinliler için göçü zorlaştırıcı hale getirmek amacıyla 1900'de 100 Dolara ve 1903'te 500 Dolara çıkarıldı.

Göçmen vergisine rağmen Çinli göçmenler Kanada'ya yerleşmeye devam etti. 1 Temmuz 1923'te, Kanada Parlamentosu yeni Çin Göç Yasası'nı kabul etti. Bu yasa, göçmen vergisini kaldırdı, ancak Çinli göçmenler için oldukça sıkı kurallar getirdi. Yasa, Çinli göçmenlerin kabul edilebilir kategorilerini dar bir şekilde tanımlayarak, Kanada'ya tüm Çinli göçünü büyük ölçüde kısıtladığı ve birçok sakinin aileleriyle yeniden bir araya gelmesini engellediği için "Çin Dışlama Yasası" olarak anılmaktadır. 1923-Çin Göç Yasası 1947'de yürürlükten kaldırıldı.

Kanada Hükümeti, 22 Haziran 2006'da Kanada'da kişi başı göçmen vergisi ödeyen Çin kökenli kişilerden, ailelerinden ve Kanada genelindeki Çin topluluğundan özür diledi.[\[16\]](#)

III- GÜNÜMÜZDE TUHAF VERGİLER:

A- Yaban Mersini Vergisi:

Yaban mersini vergisi, 1977'den beri ABD'nin Maine eyaletinde uygulanmaktadır. Şu anda yaban mersini vergisi pound (453,6 gram) başına bir buçuk sent olarak uygulanmaktadır. Burada amaç, meyvenin kontrolsüz hasadını önlemek içindir. Aşırı hasat, gelecekteki üretimi olumsuz etkileyerek yaban mersini ile ünlü eyaletin ekonomisine zarar vermektedir. Bu vergi, meyvenin işleyicisi ve yetiştiricisi arasında paylaştırılmaktadır.

Ancak, son dönemde yükselen faiz oranları, işçilik maliyetleri, enflasyon, iklim değişikliği, fiyatlardaki oynaklıklar ve artan rekabet gerekçe gösterilerek yaban mersini vergisine geçici olarak bir yıllık ara verilmesi gündeme gelmiştir.[\[17\]](#)

B- Robot Vergisi:

Robot vergisi, 2017'den beri Güney Kore'de uygulanan bir vergidir. Burada amaç, robotların endüstrilerde neden olduğu iş kayıplarını yavaşlatmaktır. Hükümet 2017'den itibaren robotik yatırımlar için vergi indirimlerini etkili bir şekilde azaltmıştır. Bu iş kayıpları yalnızca işçiler ve ailelerini değil, aynı zamanda vergi gelirini azaltarak devlete de etki yapmaktadır. Zira, robotlar hiçbir şekilde vergi ödememektedir.[\[18\]](#)

C- İnek Geçirme Vergisi:

İnek geçirme vergisi, Yeni Zelanda'da kısa ömürlü bir vergiydi ve ilk olarak eski Başbakan Jacinda Ardern tarafından, 2022 yılında tarım endüstrisinin önemli bir rol oynadığı metan gibi sera gazı emisyonlarını azaltmak için getirildi.

Ancak, Yeni Zelanda'daki çiftçilerin zaten diğer ülkelerin çoğundan çok daha fazla karbondan etkilendiği gerekçesiyle

şiddetle karşı çıkıldı. Eleştiri getirenler ayrıca, çiftçilere net bir plan veya bunları nasıl azaltacaklarına dair uygulanabilir araçlar olmadan daha fazla emisyon vergisi koymanın daha fazla iş kaybına, artan gıda fiyatlarına ve azalan ihracat gelirine neden olma ihtimalinin yüksek olduğunu vurguladılar. Söz konusu vergi 2024 yılında kaldırıldı.[\[19\]](#)

Buna karşın, benzeri bir vergi 2030'dan itibaren uygulanmak üzere Danimarka'da yasa tasarısı haline getirildi. Danimarka'da, iklim değişikliğiyle mücadele etmek için başlıca kaynaklarından biri olan metanı esas alarak çiftçilere hayvancılıktan kaynaklanan sera gazı emisyonlarına vergi getiren tasarının, yürürlüğe girmesi için Parlamento'da onaylanması gerekmektedir. Danimarka, sera gazı emisyonlarını 2030'a kadar %70 oranında azaltmayı hedeflemiştir. BM Çevre Programı, "metan"ın küresel ısınmaya en çok katkıda bulunan ikinci etken olduğunu ve gazın kısmen inek ve domuz gibi hayvanların gaz çıkarmaları ve geçirmeleriyle salındığını iddia etmektedir. Hayvanlardan kaynaklanan küresel sera gazı emisyonu, genel toplamın %15'ini bulmaktadır. İneklere vergi getirilmesinin nedeni de bu tespitlerdir.

Karbon vergisi, 2030'dan itibaren ton karbondioksit eşdeğeri başına 300 Kron (43 USD) olacak ve 2035'e kadar 750 krona (108 USD) çıkacaktır.[\[20\]](#)

D- Bebeklere İsim Koyma Vergisi:

İsveç'te uygulanmakta olan bebek ismi vergisi, özellikle telaffuzu önemli ölçüde zor olan tuhaf bebek isimlerine uygulanan bir vergidir. Ebeveynler bu tür isimler için yaklaşık 770 dolar (717,06 Euro) ödemek zorundadırlar. Dinen kutsal bazı isimler ve bazı ticari unvanlar tamamen yasaklanmışken, "Lego" ve "Google" gibi diğer biraz alışılmadık isimler hala kabul edilmektedir. Veranda, Metallica ve Superman gibi isimlere izin verilmemektedir. İsveç'te çocuk isimlerinin, çocuk beşinci yaş gününe ulaşmadan önce ülkenin vergi dairesi tarafından onaylanması

gerekmektedir.

Diğer bazı ülkelerde de bebek isimleri konusunda kısıtlamalar vardır; Japonya ve Fransa utanç verici veya aşağılayıcı isimlere izin vermezken, Yeni Zelanda herhangi bir resmi unvanın isim olarak kullanılmasını yasaklamaktadır.[\[21\]](#)

E- Sıcak Hava Balonu Vergisi:

30 Haziran 2010'da ABD'nin Kansas Eyaleti'nde, yere bağlı olan sıcak hava balonlarının vergilendirilmesine karar verildi. Kansas'ta "eğlence veya dinlence hizmetleri sağlayan herhangi bir yere" giriş satış vergisine tabidir. Buna karşılık yasal mevzuat gereğince, eyaletler ve yerel yargı bölgelerinin havayollarına ve diğer havaalanı kullanıcılarına vergi koyması yasaktır. Bu durum karşısında sıcak hava balonlarının eğlence aracı mı olduğu, yoksa hava taşıma aracı mı olduğu tartışmalı hale gelmiştir. Sonuçta, sıcak hava balonlarında yere bağlı olmayan balon turlarının hava ticaretinde yolcu taşımak olarak kabul edileceğine ve vergilendirilemeyeceğine; buna karşılık yere bağlı olan sıcak hava balonlarıyla yapılan turlara eyalet satış vergisi uygulanacağına karar verildi. [\[22\]](#)

F- Yağmur Suyu Vergisi:

Kanada'da çok sayıda belediyede uygulanan bir vergidir. Şehrin, yağmur suyunun tahliyesine ve yönetilmesine yardımcı olunması için bu vergi konulmuştur. Kişilerin mülkiyetindeki sert yüzeylerin (çatı ve araba yolu gibi) metrekaresine göre bir vergi ödenmektedir.

Bu vergi, yağmur suyu yönetiminin maliyetini en fazla akış üreten mülklerle uyumlu hale getirmeyi amaçlamaktadır. Elde edilen gelire uzun vadede Ontario Gölü'ndeki su taşkınlarını önlemek ve su kalitesini korumak da hedeflenen amaçlar arasındadır.[\[23\]](#)

Yağmur suyu vergisi ABD'nin Maryland Eyaleti'nde de uygulanmaktadır.

IV- SONUÇ:

11 Ekim 2024 tarihinde TBMM'ye sevk edilen yasa tasarısında vergilerle ilgili çok sayıda yeni düzenleme vardır. Söz konusu düzenlemelerin her biri üzerinde tartışılacak ve eleştirilecek özelliklere sahiptir. Ancak, bu düzenlemelerden birisi, dünya vergicilik tarihine geçmeye adaydır. Limiti 100 bin TL'yi aşan kredi kartları için kişi başına 750 TL Savunma Sanayii Destekleme Fonuna katılım payı alınması, eğer Yasa Meclis'ten geçerse, dünyada bir ilk olacaktır. Yukarıda da belirttiğimiz üzere, ortada vergi ya da katılım payı alınacak bir kriter yoktur. Alınan katılım payının kaynağı olarak bir gelir yoktur; bir harcama yoktur; bir servet yoktur; bir işlem yoktur! Bu katılım payını ifade edebilecek tek kriter, şu ana kadar dünyada örneğine rastlanmayan, gerçeklikten uzak "sanal bir prestij"dir. Söz konusu bu sanal prestij vergisi ile dünya vergi literatürüne girmemek sadece İktidarın değil, ülkenin de menfaatine olacaktır. Sanal prestij üzerinden vergi almaya çalışırken, ülkenin prestijine zarar vermemek gerekir.

Vakit geç olmadan, aman dikkat!

[1] Nadaroğlu, Halil; "Mahalli İdareler", 6. Baskı, Beta Basım Dağıtım AŞ, 1998, İstanbul. sf.101.

[2]

https://www.taxpayersalliance.com/five_of_the_strangest_taxes_in_history

[3]

<https://www.nationalgeographic.com/history/article/160414-history-bad-taxes-tax-day>

[4]

<https://www.smithsonianmag.com/smart-news/why-tsar-peter-great-established-beard-tax-180964693/>

[5] <https://www.bbc.com/news/uk-35997919>

[6]

<https://www.atlasobscura.com/articles/a-beard-tax-is-being-proposed-in-england-and-its-not-the-first>

[7]

<https://www.parliament.uk/about/living-heritage/transformingsociety/towncountry/towns/tyne-and-wear-case-study/about-the-group/housing/window-tax/>

[8]

<https://apexcpas.com/2018/07/eighteenth-century-england-took-its-hat-tax-seriously/>

[9] <https://pilgrim-accounting.com/the-cowardice-tax/>

10 <https://www.britannica.com/topic/scutage>

11

<https://kaplan.co.uk/blog/features/9-strangest-taxes-in-history>

12

<https://www.purelyshutters.co.uk/blog/crazy-unusual-taxes-around-world/>

13 <https://www.hearthtax.org.uk/tax/>

[14] <https://lambourn.org/hair-powder-tax/>

[15]

<https://www.fairfaxhouse.co.uk/articles/tavern-clock-taxing-time/>

[16]

<https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/campaigns/asian-heritage-month/important-events.html>

[17]

<https://www.euronews.com/business/2024/06/21/what-a-taxing-tho>

[ught-where-in-the-world-you-find-the-strangest-levies#:~:text=The%20blueberry%20tax%20is%20primarily,per%20pound%20of%20wild%20blueberries.](#)

[18]

[https://www.euronews.com/business/2024/06/21/what-a-taxing-thought-where-in-the-world-you-find-the-strangest-levies#:~:text=The%20blueberry%20tax%20is%20primarily,per%20pound%20of%20wild%20blueberries.](#)

19 [https://www.bbc.co.uk/newsround/articles/czddv9xwk5po](#)

[20]

[https://edition.cnn.com/2024/06/26/business/denmark-cows-carbon-tax/index.html#:~:text=Dairy%20farmers%20in%20Denmark%20face,on%20livestock%20starting%20in%202030.](#)

[21]

[https://www.euronews.com/business/2024/06/21/what-a-taxing-thought-where-in-the-world-you-find-the-strangest-levies#:~:text=The%20blueberry%20tax%20is%20primarily,per%20pound%20of%20wild%20blueberries.](#)

[22]

[https://www.accountingtoday.com/slideshow/weirdest-sales-and-use-taxes?start=6](#)

[23]

[https://institute.smartprosperity.ca/canadian-stormwater-user-fees](#)